

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : מועד ב', נבצרים קיץ תשפ"א, 2021

מספר השאלון : 075284

הבנה, הבעה ולשון

לעולים חדשים

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : חלק א' : פרקים א' ב' ג' – שלוש שעות.

חלק ב' : פרק ד' – שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה ארבעה פרקים :

חלק א' מהווה 70% מהציון הסופי – חובה לכלל בתי הספר.

50 נקודות		ציר אורייני הבנה והבעה :	
50 נקודות	30 נקודות -	הבנת הנקרא	פרק א' -
	20 נקודות -	כתיבה ממוזגת	
50 נקודות		ציר לשוני	
50 נקודות	20 נקודות -	תחביר	פרק ב' -
		שם המספר ומערכת הצורות :	פרק ג' -
	6 נקודות -	שם המספר	
	24 נקודות -	פועל, שם ומילות יחס	
100 נקודות		סה"כ :	

חלק ב' מהווה 30% מהציון הסופי – חובה לבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי או שבחרו בבחינה במקום תלקיט.

פרק ד' - הבעה, הבנה, תחביר ומערכת הצורות - 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות :

(1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני ושמירה על כללי הדקדוק.

(3) אין להשתמש במילון.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה !

מדבקת

סמל שאלון

מדבקת נבחן

וסמל מוסד

חלק ראשון

שאלון 70%

חובה לכל הנבחנים

משך הבחינה: שלוש שעות.

פרק א' – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים; קרא אותם וענה על כל השאלות שאחריהם.

הבנת הנקרא (30 נקודות)

טקסט 1

כולם ללא פרטיות

מעובד על פי בן אהרן, א'. יתד נאמן, יתד השבוע, גיליון 652, ויגש כסלו תשס"ד, עמ' 31-33

- א. האם יש אדם שעדיין אין לו טלפון סלולארי? לפי רעש הצלילים שנשמע במרחב הציבורי נראה שכל אדם מצויד לכל הפחות במכשיר אחד.
- ב. ואכן, אנשים רבים מרגישים שהם זקוקים לטלפון סלולארי שילווה אותם לכל מקום ויאפשר להם להיות זמינים תמיד.
- ג. הטלפון הסלולארי משדר כל העת איתותים, כדי שניתן יהיה לאתר אותו לצורך חיוג. זה עובד גם כשהוא סגור. בזכות זה אפשר לעקוב אחר המשתמש בכל מקום וגם להאזין לשיחות שלו...
- ד. ב-1996 קבעה הוועדה הפדראלית לתקשורת בארה"ב תקנה לטובת הציבור. חובה על כל ספק שירותי תקשורת אלחוטית לפתח מערכות שיאפשרו לשירותי החירום לאתר את מקור השיחה. החוק הזה יכול להציל חיים.
- ה. מי יכול לנצל את המידע הזה? בדרך כלל, אך ורק חברות הטלפונים הסלולאריים עצמן. והן, כמובן, מחויבות לסודיות; אולם אפשר להוציא מהן את המידע הזה בשתי דרכים:
- ו. ראשית, בצו של שופט, במשפטים פליליים. למשל, כדי לבדוק אליבי - טענה של נאשם שהיה במקום אחר בשעת הפשע. המידע שנאגר בחברות הסלולר אפשר לקבוע אם האדם היה או לא היה במקום שטען; שנית, בהוראה של גורמי חירום וביטחון. הצבא השתמש בטלפונים סלולאריים כדי לבצע סיכולים ממוקדים ולאתר מחבלים.
- ז. אך אליה וקוץ בה. לטכנולוגיה החדשה על שלל יתרונותיה יש תג מחיר לא זול. המידע על הנתונים הבסיסיים ביותר בחיינו הופך למטבע עובר לסוחר. הפרטיות שלנו, שמאפשרת לנו לנוע ממקום למקום בלא חשש שמישהו מציץ על תנועותינו בכל רגע, הלכה לאיבוד ללא שוב.
- ח. מפחיד? בהחלט כן. לא צריך להיות עברייני כדי לרצות שלא יעקבו אחרינו לכל מקום. ואכן, פעילים למען זכויות האדם מיהרו להצביע על הסכנה שבטכנולוגיה זו: "ללא ביקורת, טכנולוגיות אלו יאפשרו לחברות או לממשלה לנהל מעקב אחרי מה שעושה כל אמריקני יום ביומו" - הזהירה המועצה האמריקנית לזכויות האזרח.
- ט. האם הצרכים הביטחוניים של אמריקה לא יגרמו להשתמש בזכות לחטט בעסקיהם הפרטיים של האזרחים ולברר היכן הם נמצאים בכל רגע - גם שלא לצורך? ומה יקרה בסכסוך עסקי או משפחתי? - האם תובע לא ינצל אז את האפשרות לבקש צו של שופט ולחשוף נתונים על יריביו כדי לזכות במשפט?
- י. כדי למנוע בעיות מסוג זה יש חוקים המגינים על הפרט. ב-1999 קבע הקונגרס האמריקני כי מידע על תנועותיהם של בעלי טלפונים סלולאריים יימסר רק לאחר נתינת רשות מצידם. יוצא הדופן היחיד הוא מטרה של הצלת חיים, אירוע רפואי או מקרה חירום אחר. באירועים אלו, כמובן, לא נדרשת הסכמה.
- יא. אבל הגדרה זו, לדברי משפטיים, אינה ברורה דיה. איך קובעים מהי נתינת רשות? האם זה דבר שנקבע באופן חד פעמי ולתמיד, או שצריך לקבל רשות מדי פעם בפעם? אי הבהירות יכולה לסייע למי שחפץ בכך לעקוף את הגנת החוק.

- יב. ספקי השירות של הטלפונים הסלולאריים טוענים שמשמיצים אותם לחינם. הם מדגישים כי אין להם שום עניין לספק מידע על מאן דהוא לציבור. אולם טיעון זה עלוב למדי, כיוון שתמורה כספית מהווה עניין משמעותי ביותר...
- יג. הטיעון השני שלהם סביר יותר. לדבריהם, בארה"ב יש מיליוני בעלי טלפונים סלולאריים, ואין שום אפשרות בעולם לנהל מעקב רשום אחרי כולם כאחד. אין מתקן אחסון אלקטרוני שיכול להכיל כל כך הרבה נתונים.
- יד. מי שמוֹדֵעַ לפגיעה בפרטיות וחושב שיש לו מה להסתיר, משאיר את המכשיר בבית או משחרר את הסוללה. אך פתרון זה אינו מוצא חן - לא בעיני הלקוחות ולא בעיני הסוחרים. הרעיון של הטלפון הסלולארי הוא שהאדם יהיה זמין בכל זמן ובכל מקום. לא רק הפרטיות היא שיקול בעולם המודרני. גם הרווחיות וגם הזמינות.
- טו. לכל דבר יש מחיר, והמחיר של נוחות הטכנולוגיה ולפעמים הביטחון, הפרנסה והשירות הרפואי הוא אובדן הפרטיות.

השאלות

1. לטכנולוגיה של המכשירים הסלולריים יש יתרונות וחסרונות.

א. לפי פסקות ד-ו כתוב שלושה תחומים שבהם יש יתרונות למכשירים הסלולריים. הסבר ביחס לכל תחום מדוע המכשיר הסלולרי מהווה יתרון. (6 נקודות)

2. א. "טכנולוגיות אלו יאפשרו לחברות או לממשלה לנהל מעקב אחרי מה שעושה כל אמריקני יום יום בחייו" (פסקה ח).

1) ציין שני מצבים שבהם עלול להיגרם נזק לפרט בגלל המידע הנאגר עליו. (2 נקודות)

2) ציין דרך שבה מנסים למנוע נזק זה. (1 נקודה)

3) כתוב האם דרך זו אכן פותרת את הבעיה לגמרי. נמק את תשובתך. (1 נקודה)

ב. בפסקה יד מוצעת דרך נוספת להגנה על הפרטיות. כתוב מדוע דרך זו אינה מעשית. פרט את תשובתך.

(2 נקודות)

3. בפסקות יב-יג מופיעים רכיבי טיעון.

א. נסח את הטענה של ספקי התקשורת. (1 נקודה)

ב. ציין שני נימוקים של ספקי התקשורת לטענה זו. (2 נקודות)

ג. הכותב מפריך את אחד הנימוקים. הסבר כיצד הוא מנמק את ההפרכה שלו. (1 נקודה)

הזכות לפרטיות

מעובד ע"י חן, ב'מ'. (2012) על פי מקור אנציקלופדי.

- א. פרטיות היא צורך אנושי בסיסי. היא מוגדרת כיכולתו של אדם או של קבוצה לבודד את עצמם או לשמור בחיסיון מידע לגביהם. פרטיות קשורה לעיתים לאנונימיות, כלומר הרצון להישאר לא מזוהה במרחב הציבורי.
- ב. לראשונה נזכרה הזכות המשפטית לפרטיות בשם "הזכות להיעזב במנוחה". ואכן הכול מסכימים כי כל אדם זקוק לפרטיות על מנת לפתח ולממש את המרחב האישי - הפיזי או הווירטואלי - שלו. הפרטיות מאפשרת לאדם לחיות ולשלוט בחייו בהתאם לרצונו, ללא חשיפה, התערבות או חדירה לרשות היחיד שלו, מתוך ההכרה כי ישנם תחומים בחיי אדם שאינם אמורים להיות ברשות הרבים ללא הסכמתו המפורשת.
- ג. מקובל לראות בזכות זו, לצד הזכות לשם טוב, נגזרת של הזכות לכבוד. מדובר בזכות יסוד, המעוגנת בהסכמים בין-לאומיים וכן בחקיקה.
- ד. אנשי מקצוע שונים מגדירים ומפרטים את המושג פרטיות ואת הזכות לפרטיות מנקודות מבט שונות. אחת ההגדרות מדגישה את ההיבט החברתי שבפרטיות: "זכותם של אנשים, קבוצות או מוסדות לקבוע בעצמם כיצד ובאיזו מידה מידע עליהם מועבר לאחרים".
- ה. דו"מה לכך הגישה "ההקשרית", לפיה הזכות לפרטיות היא הזכות לזרימה ראויה של מידע אישי. לפי גישה זו, כאשר המידע מועבר לנמען לא מתאים, מתרחשת הפְּרָה של פרטיות. לדוגמה, הבנק מחזיק פרטים פיננסיים רבים על לקוחותיו. עובדה זו כשלעצמה אינה מהווה פגיעה בפרטיות. כך גם לגבי מרפאה השומרת מידע רפואי אודות המטופלים בה. אולם אם פרטים פיננסיים מהבנק יועברו למרפאה ולהפך, אזי תתרחש הפְּרָה של הפרטיות.
- ו. בהגדרה אחרת מוצגות ארבע קטגוריות של מצבי פגיעה בפרטיות: האחד - איסוף מידע על אדם - הן על ידי מעקב אחריו, הן באמצעות חקירה; השני - שימושים שונים במידע אודות האדם - לא דווקא בשקיפות; השלישי - הפצת המידע אודות האדם, גם באופן מעוות, וסחטנות באמצעות המידע; הרביעי - חדירה לרשות הפרט והתערבות בהחלטותיו.
- ז. פגיעות אלה מוכרות גם בחוק הישראלי כעבירות, והנפגע מהן רשאי להגיש בבית המשפט קובלנה נגד הגורם הפוגע.
- ח. עם זאת מרבית החוקים בעולם מגבילים את הפרטיות, כאשר היא מתנגשת באינטרסים ציבוריים אחרים, כמו למשל חופש הביטוי, חופש המידע, זכות הציבור לדעת, ביטחון ציבורי, הצלת חיים ואף מיסוי - תחום שבו החזקה של מידע על הכנסות או על נכסים פרטיים בידי הרשויות היא לגיטימית.
- ט. יש שהאנשים עצמם בוחרים לוותר על פרטיותם לטובת הטבה פוטנציאלית שעשויה לצמוח מכך, כמו הגנה, פרסום, מעמד או כסף.
- י. ובכל זאת עדיין יש צורך גדול לשמור על הפרטיות. בפרט בימינו. יותר מתמיד קיימות יכולות טכנולוגיות גלויות וסמויות למעקב ולאגירת מידע על כל אדם בעולם. פגיעתם של אלה מגיעה לממדים שאינם ניתנים להכלה.
- יא. לא לחינם ממשיכים הארגונים לזכויות אדם להיאבק למען הגדרה מחדש ויישום של החוק הבסיסי הזה שנועד לשְׁמֹר את שרידי הפרטיות.

השאלות

4. "פרטיות היא צורך אנושי בסיסי." (פסקה א)

מנה שלוש מטרות שאדם מגשים באמצעות הפרטיות. (3 נקודות)

5. בפסקה ה מופיעה דוגמה.

א. הדוגמה ממחישה אחת ההגדרות לפרטיות. נסח בלשונך הגדרה זו. (2 נקודות)

ב. ציין מהגדרות אחרות, תבחין אחד של פגיעה בפרטיות שדוגמה זו אינה נוגעת בו. (1 נקודה)

6. על פי הטקסט –

א. ציין שלוש מן הסיבות המקובלות בחוק, שבגללן הפרטיות אינה נשמרת מצד הרשויות: (3 נקודות)

ב. ציין שלוש מן הסיבות שבגללן הפרטיות אינה נשמרת מתוך הבחירה של האדם: (3 נקודות)

ג. פסקה י פותחת בקשר של ויתור: "ובכל זאת"...

על פי פסקות ח-י, נסח משפט שבו קשר זה יקשר בין שני חלקי התוכן, לפי התבנית שלפניך: (2 נקודות)

אומנם _____ ובכל זאת _____.

הבעה

סיכום ממוזג (20 נקודות)

ענה על שאלה 7.

7. לרגל יום הגנת הפרטיות הבינלאומי נערך בבית ספרך כנס של כל תלמידי השכבה.

התבקשת לשאת דברים לפני חבריך בנושא הזכות לפרטיות.

לקראת הכנס כתוב סקירה בנושא הפרטיות. בסקירתך סכם מידע מן המאמרים לפי ההוראות: היתרונות

של שיתוף המידע בענקיות הסלולר מול הסכנות הקשורות לפגיעה בפרטיות בגלל שיתוף זה.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של כ-150 מילים.

פרק ב — תחביר (20 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 8-12 (לכל שאלה — 6 נקודות).

שים לב: תוכל לענות על כל השאלות בפרק זה באופן מלא או חלקי, אך מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק לא יעלה על 20 נקודות.

8. א. לפניך משפט ובו ארבע מילים מסומנות בקו.

הפרטיות בחייו של האדם מאפשרת לו צמיחה ומימוש עצמי בלי התערבות של גורם חיצוני.

ציין מעל כל מילה המסומנת בקו את התפקיד התחבירי שלה.

בחר מן התפקידים האלה: נושא, נושא, משלים שם, משלים פועל.

ב. לפניך משפט.

לעיתים אנשים מוותרים על הפרטיות שלהם כי הם רוצים להתפרסם או להתעשר.

נסח מחדש את המשפט ושמור על משמעותו. פתח את המשפט כך:

מכיוון ש _____

9. א. הקף את מילת הקישור המתאימה בשני המשפטים שלפניך.

(1) כדי / מכיוון ש / למרות לשמור על הפרטיות, האדם צריך לעיתים לוותר על הנוחות.

(2) ארגונים לזכויות האדם מגבירים את מאבקם ליישום חוק הפרטיות גם אם / בגלל / כי התפתחות הטכנולוגיה שמערערת את הקיום של חוק זה.

ב. השלם את המילים המתאימות במקומות הריקים בקטע שלפניך.

בחר מן המילים האלה: אם, אבל, משום.

אומנם אנשים רבים אינם מעוניינים לחשוף את קניותיהם, _____ בלא שימת לב הם מעבירים את המידע בעצמם _____ שהם משלמים באמצעות כרטיסי אשראי.

10. א. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

בארגון זכויות האדם טוענים כי **בדרך כלל חברות התקשורת אינה מעבירה מידע באופן גלוי אלא**

באופן נסתר.

לפניך ארבעה משפטים. **הקף** את המשפט המביע את הרעיון שבמשפט המודגש.

— בדרך כלל חברות התקשורת לא מעבירות מידע.

— בדרך כלל חברות התקשורת לא מעבירות מידע באופן נסתר.

— בדרך כלל חברות התקשורת לא מעבירות מידע באופן גלוי.

— בדרך כלל חברות התקשורת לא מעבירות מידע באופן גלוי ונסתר.

ב. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

תלמיד המתחיל את לימודי הרפואה שלו צריך לחתום: **"אני מצהיר כי קראתי את ההוראות שצירפתם**

להצהרה, בדבר חובתי לשמור על סודיות כשאני מראיין מטופל או בשעה שאני מסייר בבית החולים".

כתוב את הצהרת התלמיד במגמת רפואה בדיבור עקיף.

תלמיד בתחילת לימודי הרפואה שלו צריך להצהיר ש _____

11. א. הפוך את המשפטים שלפניך למשפטי המלצה. השתמש במילות הפתיחה הנתונות ובשם הפועל.

(1) **לדעת המשפטנים, התנגדות לרישום נוכחות ביומטרית במקום העבודה היא אפשרית.**

לדעת המשפטנים, אפשר _____ .

(2) **בשעת סכנה, מסירת מידע על מקום הימצאם של אנשים מקובלת גם בלי רשותם.**

בשעת סכנה מקובל _____

ב. לפניך שלושה משפטים. בכל משפט **הקף** את המילה המתאימה מבין המילים המודגשות.

(1) מוסדות לימוד רבים מתקינים מצלמות **אבטחת** / **האבטחה** / **אבטחה** למען בטיחות התלמידים.

(2) כדי למנוע היזק ראייה יש ללמוד היטב את **עיקרי הדינים** / **העיקרי דינים** מתוך ספרי ההלכה.

(3) פרטיות הלקוחות **נתונות** / **נתונה** / **נתונים** בידי חברות התקשורת.

12. א. לפניך שלושה משפטים, שחסרים בהם צירופי סמיכות.

השלם במקומות הריקים את צירופי הסמיכות החסרים על פי המילים שבסוגריים.

(1) בעבר הייתה העברת המידע מאדם לחברו מבוססת בעיקר על _____ (שיחה +

רעים) פנים מול פנים.

(2) עם _____ (ההתפתחות + הטכנולוגיה) השתנתה צורת התקשורת, וכעת רבים

משוחחים בטלפון ממרחק.

(3) השימוש במחשב הפך לחלק בלתי נפרד מ _____ (העזרים + הלימוד) בכל

הכיתות.

ב. לפניך שני משפטים. בכל משפט הקף את המילה המודגשת המתאימה.

(1) שכנים בעלי חצרות מְשַׁתְּפִים / מְשַׁתְּפוֹת צריכים לבנות מחיצה ביניהן.

(2) שאלה הלכתית היא אם יש היזק ראייה כאשר פתחי הבתים קְרוֹבוֹת / קְרוֹבִים.

פרק ג - שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה שני חלקים :

חלק I: שאלת חובה — שאלה 13 (6 נקודות)

חלק II: שאלות בחירה — שאלות 14-18 (24 נקודות)

חלק I: שם המספר — שאלת חובה (6 נקודות)

ענה על שאלה 13,

13. א. לפניך שני משפטים, ובהם מספרים מודגשים. כתוב את המספרים המודגשים במילים.

(1) בישראל יותר מ 85 _____ אחוזים מהבוגרים משתמשים בכרטיסי אשראי.

(2) ניתן לבטל עסקה בכרטיס אשראי תוך 24 _____ שעות.

ב. **הקף** את הצורה הנכונה של שם המספר בכל אחד מן המשפטים שלפניך.

(1) בישראל פועלות **שלוש** / **שלושה** / **שלשת** חברות של כרטיסי אשראי.

(2) **שלוש** / **שלושה** / **שלשת** החברות עוסקות גם באשראי בינלאומי.

(3) ב **שלוש** / **שלושה** / **שלישי** בחודש תמוז ימלאו לי 18 שנה.

(4) זהו יום ההולדת ה **שלוש** / **שלושה** / **שלישי** שאני חוגג בישראל.

חלק II: הפועל, השם ומילות היחס (24 נקודות)

בחלק זה חמש שאלות, 14-18. (לכל שאלה — 7 נקודות).

שים לב: תוכל לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק לא יעלה על 24 נקודות.

14. בכל אחד מן הסעיפים א-ג שלפניך יש משפט, ובו פועל מודגש.

בכל סעיף ענה על שתי השאלות (1)-(2) שאחרי המשפט.

א. כאשר **מְגַלִּים** סוד של אדם מפירים את פרטיותו.

(1) השורש של הפועל **מְגַלִּים** הוא: _____.

(2) השלם את המשפט שלפניך באמצעות **שם** מאותו השורש.

_____ סוד של הזולת ללא רשותו נחשב אבק לשון הרע.

ב. עיתונאים רבים **מְשַׁתְּמָטִים** מאחריות על הכתבות שהם כותבים.

(1) השורש של הפועל **מְשַׁתְּמָטִים** הוא: _____.

(2) השלם את המשפט שלפניך באמצעות **שם** מאותו השורש.

לעיתים _____ של חלקים מן המידע מהווה עיוות של המידע.

ג. פרסום של מידע על חיי מנהיגים ללא קבלת רשות **מְעַרְעֵר** את האימון בהם.

(1) השורש של הפועל **מְעַרְעֵר** הוא: _____.

(2) השלם את המשפט שלפניך באמצעות **שם** מאותו השורש.

_____ על מינוי מהווה איום על בעלי תפקידים.

15. לפניך מידע על תעודת זהות ביומטרית.

בכל אחד מן המקומות הריקים השלם שם פעולה על פי השורש שבסוגריים.

- (1) תעודת זהות ביומטרית מאפשרת _____ (ש-ל-ט) בתנועת האזרחים.
- (2) הנפקת תעודת זהות חדשה דורשת _____ (מ-ל-א) טופס, ובו יש להשלים פרטים אישיים.
- (3) מערכת אוטומטית שולחת _____ (י-ד-ע) כתובה כאשר התעודה מוכנה.
- (4) שליח דואר אחראי להעביר את התעודה לבעליה לאחר _____ (מ-ס-ר) של הקוד הסודי.
- (5) כל אחד יכול להביע _____ (נ-ג-ד) להיכנס למאגר המידע של רשות האוכלוסין.

16. לפניך משפטים, ובהם חסרים **שמות פועל**.

בכל אחד מן המקומות הריקים השלם את **שם הפועל המתאים** לפי השורש שבסוגריים.

- (1) לפי החרם של רבנו גרשום, אסור _____ (ק-ר-א) מכתב סגור של אדם אחר.
- (2) פתחי האוהלים של עם ישראל במדבר היו בכיוונים שונים כדי שלא יוכלו _____ (ר-א-ה) מה נעשה בביתו של אדם אחר.
- (3) אם נתקלתם בצורך _____ (ע-ו-ר) לחבר על טעותו, עשו זאת בשיחה פרטית.
- (4) אם הלווה לך אדם כסף, אין _____ (פ-ר-ס-ם) זאת, כדי לא לגרום לו נזק.
- (5) חובה _____ (ס-פ-ר) לאדם על נזק הצפוי לו, אם יכול להציל עצמו ממנו.

17. **א. בכל אחד** מן המשפטים שלפניך **הקף** את מילת היחס המתאימה למשפט מבין המילים המודגשות.

- (1) כאשר אתם ממלאים טפסים, כתבו **ב** / **את** מקומות הנחוצים בלבד.
- (2) כשאתם משוחחים באוטובוס, אתם מגלים **ב** / **את** הפרטים האישיים שלכם.
- (3) השלמתי בקלות **עם** / **את** הקווים החסרים בתמונה.
- (4) אל תשלימו **עם** / **את** הפרת הפרטיות שלכם. נסו לשנות זאת.

ב. לפניך שני משפטים. בכל משפט **הקף** את הפועל המתאים מבין הפעלים המודגשים.

- (1) חוקי המדינה **תומכים** / **מבטלים** / **מאשרים** בהגנה על זכויות האדם.
- (2) הארגון למען זכויות האדם **התפנה** / **הפנה** / **פנה** אל בית המשפט בנוגע להפרה של פרטיות.

18. לפניך רשימת שמות המסתיימים בצורן הסופי - ון.

יֶרֶחֹן, שָׁעוֹן, מְקוֹמוֹן, מַחְשָׁבוֹן, יוֹמוֹן

א. מיין את השמות בטבלה שלפניך לשתי קבוצות לפי משמעות הצורן הסופי.

קבוצה א	קבוצה ב

ב. לפניך רשימת מילים. הקף את שתי המילים שמשמעות המשקל שלהן דומה למשמעות המשקל של המילה מְדַרְכָּה.

מְרַפָּאָה, מְמַחֵטָה, מְנַהֲרָה, מְזוֹדָה

בהצלחה!

חלק שני

פרק ד

שאלון 30%

לנבחנים

ללא הערכה בית ספרית

משך הבחינה: שעה וחצי.

פרטיות בעידן הדיגיטלי

מעובד על פי רשומות של דיון בוועדת הכנסת - יום ב 30 בינואר 2017, ג' בשבט תשע"ז.

- א. הטכנולוגיה הביאה לשינוי מהיר בעולמנו. לצד הזדמנויות ואפשרויות רבות שבאו לעולם בזכותה, הפרטיות שלנו נפגעת ועוברת שינוי וכרסום איטי אך משמעותי.
- ב. במסגרת יום הגנת הפרטיות הבינלאומי הציגה רמו"ט (=הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע) סקר אשר בו הצביעו מרבית האזרחים על חשש מהותי מפגיעה בפרטיותם ברשת. התברר כי חלק גדול מהציבור אינו מודע להשלכות של שיתוף המידע ולזכותו לפרטיות.
- ג. אנשים אינם מודעים כלל לנעשה באמצעות הכלים הדיגיטליים. ענקיות האינטרנט יודעות עליהם יותר ממה שהם יודעים על עצמם. הן מנתחות את התנהגותם, את רצונותיהם ואת סגנון החשיבה שלהם בלי לבקש את הסכמתם לכך. מי שחושב שהוא יודע מה יודעים עליו, ספק גדול אם הוא יודע הכול. המידע שנאסף עליו פשוט אינו גלוי לעיניו.
- ד. מתברר כי פגיעה בפרטיות היא תמיד מבוא לפגיעות אחרות. אנשים הופכים שקופים, ויש שחשיפה זו פוגעת בהם. לעיתים אדם בעל יכולות אינו מצליח להתקבל לתפקיד או ללימודים בשל מידע רפואי אודותיו הפוסל את מועמדותו. דוגמה לשימוש לרעה במידע בעולם השיווק: שלושה אנשים הנמצאים באותה שנייה באתר קניות עוברים ניתוח מידע בידי מחשבי ע"ל בלי ידיעתם, והם מקבלים תוצאות חיפוש שונות ומחירים שונים בהתאם להצעה הגבוהה ביותר שמעריכים שיוכלו לשלם...
- ה. הסכנות ברשת אורבות אף בגילאים הצעירים. גם הילדים אינם מודעים לשימוש לרעה בפרטי המידע האישי שלהם. ידועים מקרים רבים של ניצול ושל פגיעה בשלומם ובחיהם של קטינים, שנחשפו להיכרויות עם עבריינים מתחזים.
- ו. לפי הסקר שהוזכר, אנשים מעוניינים בפרטיות, אבל אינם פועלים כדי למנוע חשיפה של מידע אודותיהם. הם אינם מוכנים לוותר על השירותים שמציעים להם ברשת, מה שנקרא "פרדוקס הפרטיות".
- ז. האם בכל זאת קיימת דרך להגן על הפרטיות?
- ח. ב-2017 פורסמה הנחיה חדשה של רמו"ט, המחייבת גופים שונים לאפשר לציבור גישה למידע אישי דיגיטלי – כתוב, מוקלט או מצולם אודות עצמם. על פי ההנחיה, כל גורם השומר מידע כזה, בין מטעמים הקבועים בחוק ובין למטרות מסחריות שונות, מחויב לאפשר לכל אדם גישה למידע האישי שלו באופן מהיר ונוח. עליו להעביר למבקש הקלטה ופלט של מידע זה בפורמט פשוט שאותו ניתן יהיה לפתוח במחשב ביתי בצורה ידידותית.
- ט. אחת הרשתות החברתיות בישראל קיבלה על עצמה לקיים את ההנחיה. יתר על כן, מתוך מו"עיות לכך שקשה לאנשים לקבל מסמך של 50 עמודים ולהבין ולקרוא את כל מה שכתוב שם, הם חיברו מסמך קצר ופשוט יותר, שבמסגרתו קל מאוד להבין איזה מידע אישי נמצא במאגר. כמו כן, לדבריהם "ניתן בכל פרסומת ללחוץ על ה'י' (V) שלצידה ולהבין מדוע היא הגיעה אליכם". נוסף לכך, הובהר כי הם אינם מאזינים לשיחות טלפון, כי בהגדרות האוטומטיות אין אישור לכך.
- י. אולם כל זה אינו מהווה הגנה מספקת. יש לבחון דרכים נוספות לשמירה על פרטיות האזרחים, הן מפני רשויות המדינה במקרים של שימוש לא הוגן, הן ביחס לחברות מסחריות, הן מגורמים אחרים.
- יא. הוגשה הצעת חוק להגביל איסוף מידע על ילדים ברשת ולהסיר מידע שמועלה על ידם. זאת כדי לתת להם מעטה הגנה.
- יב. לצד החקיקה אין מנוס מתהליך חינוך רחב – הן לילדים, הן למבוגרים, כדי שיבינו את המשמעויות של שיתוף במידע. יש להקצות משאבים לשם הגברת מודעות הציבור ביחס לפרטיות ולזכויות שלו לגבי המידע האישי.

יג. הפרטיות חיונית למימוש כל הזכויות האנושיות של הציבור. כשהחוק אינו מחייב אנשים פרטיים למסור מידע על עצמם - זכותם לא להיות שקופים. יש לשאוף למנוע את מותה של הפרטיות, ולעודד הליך הפוך - חיזוק הפרטיות.

הבנת הנקרא (25 נקודות)

השאלות

1. חלק גדול מהציבור אינו מודע להשלכות של שיתוף המידע. (פסקה ב)

על פי הטקסט, ציין פגיעות בגלל שלושה סוגים של מידע פרטי ברשת. הסבר את תשובתך. (6 נקודות)

2. זה מה שנקרא "פרדוקס הפרטיות". (פסקה ו)

לפניכם מספר הצעות להסבר המושג "פרדוקס הפרטיות" לפי הטקסט.

הקיפו את הנכונה מהן. (3 נקודות)

- אדם מאמין בחופש המידע אך אינו רוצה לגלות סודות אישיים שלו.
- הרצון לשמור על הפרטיות עומד בסתירה לרצון ליהנות מיתרונות הטכנולוגיה.
- הגיוני לשמור על הפרטיות, אך המציאות מנוגדת להיגיון זה.
- אדם מגלה ברחוב פרטים על עצמו, ובתוכו הוא רוצה להישאר אלמוני.

3. האם בכל זאת קיימת דרך להגן על הפרטיות? (פסקה ז)

א. ציין דרך אחת הקיימת בחוק לשמירה על הפרטיות. (2 נקודות)

ב. הכותב מציג שתי הצעות נוספות להגברת ההגנה על הפרטיות.

נסח בלשונך את שתי הדרכים הנוספות המוצעות להגברת ההגנה על הפרטיות. (4 נקודות)

4. לפניכם קטע ממאמר אחר, ובו דוגמה למידת הפתיחות שהרשת מאפשרת בשוודיה.

הודות למסורת של פתיחות ושקיפות ארוכת שנים, קם בשוודיה שירות מקוון שהעניק מידע כלכלי על כל אזרח שוודי: כמה הוא משתכר, כמה הוא חסד, כמה מיסים הוא שילם, וכן, גם כמה כסף הוא חייב. שירות זה עורר סערה ציבורית בשוודיה. בסופו של ויכוח התקבל הסכם פשרה. ראשית, השימוש בשירות עולה כסף. כעשרה שקלים – על כל עשר שאילתות. שנית – מה שמעיק יותר – צריך לשלוח לאיש שאודותיו התעניין מבקש המידע, דואר אלקטרוני עם פרטי המבקש. אם חופש מידע – אז עד הסוף... (על פי אליעזר, ש', יתד השבוע גיליון ערב סוכות תשרי תשס"ח עמ' 83 – 85)

א. האם, לדעתך, השירות שבדוגמה מן הקטע מכיל פגיעה בפרטיות? הוכח את דבריך על פי הטקסט.

_____ (3 נקודות)

ב. האם, לדעתך, כותב הטקסט יהיה מרוצה מן הפשרה שהוצגה בקטע? נמק את תשובתך על פי הטקסט.

_____ ג. (3 נקודות)

5. לפניך מילים וצירופים. הקף את המשמעות הנכונה של כל מילה או צירוף בהקשרם בטקסט. (4 נקודות)

א. **פְּרִסוּם** (פסקה א)

- חיתוך לחתיכות קטנות בשיניים
- צמצום והפחתה באופן איטי ומתמשך
- חיתוך וחריטה במַתְכַת
- נגיסה ניכרת ומהירה

ב. **שְׁקוּפִים** (פסקות ד, יג)

- שהם אינם נראים, ואין מבחינים בהם
- שאפשר לגלות בקלות פרטים אישיים שלהם
- שאין מקדישים להם תשומת לב
- שהם זורמים בשיחה וגלויי לב

החיבור

[illegible]

תחביר ומערכת הצורות (50 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות :

ענה על שאלה 7 (חובה) (20 נקודות) ועל שתיים מן השאלות 8-10. (30 נקודות)

7. א. לפניך שני משפטים. בכל משפט **הקף** את הצורה המודגשת המתאימה למשפט. (4 נקודות)

(1) התקנות השומרות על כבוד הפרט והכלל **הוא** / **הן** / **היא** תשתית לחברה מתוקנת.

(2) רשות היחיד **הוא** / **היא** / **הן** המקום שבו יש לאדם פרטיות.

ב. השלם את המילים החסרות בקטע. בחר אותן מן הרשימה שלפניך :

כדי ש / אך / אם / מכיוון ש / אחר כך / כמו כן

מידע ברשת מגיע לידיהם של משתמשים רבים _____ קל מאוד להגיע אליו.

_____ מישחו רוצה שלא יהיה מעקב אחריו, עליו להימנע משימוש בפלאפון נייד.

_____ הוא צריך לשלם עבור קניותיו במזומן ולא בכרטיס אשראי.

בימינו הגבלות אלה קשות לביצוע, _____ הן אפשריות. יש אנשים שיעשו הכול

_____ תהיה להם פרטיות. (10 נקודות)

ג. במשפט שלפניך סדר המילים מבולבל. סדר את המילים מחדש וכתוב משפט תקין והגיוני :

אישי / הם / הראוי / חשבונות / מידע / להגנה / בנק. (6 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 8–10.

8. א. לפניך חמישה סעיפים, א-ה. בכל סעיף השלם את הפועל או את שם הפועל החסר, על פי השורש של המילה המודגשת. (10 נקודות)

- (1) יש דברים שאדם **מְסַתֵּיר** מעיני הזולת, אך לעיתים הרצון _____ עלול למנוע הגשת עזרה בעת הצורך. (2)
- (2) למשל, אם האב במשפחה **יוצא** לעבודתו, וגם האם נאלצת _____ עם ילד לרופא, כדאי ששכנה טובה תדע על כך. (2)
- (3) השכנה הטובה תשתמש במידע רק כדי לִעֲזֹר. בעת הצורך היא _____ למשפחה בהכנת הארוחות, למשל. (2)
- (4) סיפורי שכנים אינם צריכים להיות **מְפַרְסְמִים** ברבים. השכנים מבקשים בפירוש לא _____ את מה שקרה להם. (2)
- (5) אדם שחוזה "שיינג" (=פיוש) ברבים **זוכר** זאת כל חייו, וראוי לא _____ בנוכחותו אירועים העלולים לעורר בו את הצער. (2)

ב. לפניך חמישה משפטים. בכל משפט הקף את צורת הפועל המודגשת המתאימה למשפט.

- (1) כמובן, אני **אֹתֵר** / **יֹתֵר** על התוכנית שלי ואצא איתך לקניות. (1)
- (2) כדי להגיע למרכזי הקניות אני **נוֹהֵג** / **מְתַנְהֵג** / **מְנַהֵג** ברכב פרטי. (1)
- (3) במרכז השיווק המוצרים **מְסַמְנִים** / **מְסַמְנִים** בקוד זיהוי. (1)
- (4) תעודת הזהות הביומטרית **שׁוֹמֶרֶת** / **נִשְׁמָרֶת** על האדם מפני זיופים. (1)
- (5) אנשי התקשורת כבר **הִתְעַנְּנוּ** / **יִתְעַנְּנוּ** במה שקרה בעירנו. (1)

9. א. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט הקף את שם העצם המתאים לשם התואר המסומן בקו.

דוגמה: לכבוד האורחים קנינו **פְּסָאוֹת** / **מִפּוֹת** / **שְׁלֶחָנוֹת** (חדשות).

- (1) יש לי אוסף מעניין של **חֲרוּזִים** / **אַבְנִים** / **קְבִיּוֹת** נדירים. (2)
- (2) סוף סוף **הִתְרַסְּסִים** / **הִחְלַנְנוֹת** / **הִדְלַתְנוֹת** פתוחות. (2)
- (3) כששולחים הודעות / **מְכַתְּבִים** / **הִזְמִנְנוֹת** שונים בדוא"ל, חושפים מידע על עצמנו. (2)
- (4) **יְלָדִים**, **אִמָּהוֹת** ו**אֲבוֹת** רבות הוזמנו לטקס חלוקת הפרסים. (2)

ב. לפניך שני משפטים :

- החברה צריכה להגן על זכויותו של הפרט לחיים אוטונומיים.
 - האחריות שלנו היא לדאוג להתפתחותם התקינה של בני הנוער.
- (1) כתוב את המילה זכויות בשתי מילים. _____ (2)
- (2) כתוב את הצירוף האחר שלנו במילה אחת. _____ (2)
- (3) כתוב את המילה התפתחותם בשתי מילים. _____ (3)

10. א. לפניך שלושה משפטים. בכל משפט השלים את הפועל החסר על פי השורש של הפועל המודגש.

- (1) חברות מסחריות מתקשרות אלינו מדי פעם. בשבוע שעבר _____ כדי לשווק לנו מוצרים שאין לנו צורך בהם, ובתמורה הבטיחו לנו מתנות.
- (2) אני מטריד מצלצול הטלפון בשעות המנוחה. גם בשעות המנוחה _____ אותי בהצעות שיווקיות.
- (3) הטרדות אלה מנגזרות לחוק הפרטיות. אתמול, כשניסו לשכנע אותי לקנות מוצרים מיותרים, _____ בנימוס אך בתקיפות.

ב. הוסף בקטע שלפניך את ה"א היידוע רק במקומות המתאימים לכך.

תלמידי תיכון שלנו אינם מודעים לסכנות שבחשיפת פרטיהם אישיים ברשת. הם סוברים שאין להם מה להסתיר, ולכן הם מצטלמים ושולחים תמונות אישיות אל חברים מהכיתה שהם לומדים בה.

ג. לפניך רשימת שמות : משדר. גגון. דמיון. מחזורית. רבעוני.

- (1) הקף בעיגול את השמות שדרך התצורה שלהם היא בסיס + צורן. (3)
- (2) למילים שלא הקפת הוסף צורן ריבוי מתאים (אות או אים). (2)

בהצלחה!